

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

De Dr. A.H. Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap uitgereikt aan Geoffrey Parker

Dames en heren,

Wat is de overeenkomst tussen de oorlog in Vietnam en de Nederlandse Opstand, hier in Amsterdam beter bekend als de Tachtigjarige Oorlog tegen Spanje?

Volgens Geoffrey Parker vertellen beide het verhaal van grote, machtige naties die ten koste van enorme investeringen proberen kleinere landen te overwinnen en daarin uiteindelijk toch falen.

In de zestiger jaren gaf Amerika's oorlog in Vietnam aan Geoffrey Parker de inspiratie om de Nederlandse strijd voor onafhankelijkheid van honderden jaren daarvoor te gaan bestuderen. Hij was geboren en getogen in het Verenigd Koninkrijk, niet in Nederland of in Spanje, en dus bekeek hij het conflict zonder enig nationaal vooroordeel. Zijn perspectief was 'transnationaal', uniek voor die tijd.

Zijn overzichtswerk van het Nederlands-Spaanse conflict werd een klassieker. Tot op de dag van vandaag heeft geen andere historicus het aangedurfd een vergelijkbaar onderzoek te ondernemen.

Ook daarna bleef Parker zich richten op de geschiedenis van de krijgskunst. Hij zag in dat militaire innovaties de loop van de Europese geschiedenis in de zestiende eeuw aanzienlijk hadden veranderd, net zoals ze dat nog steeds doen in de wereld van vandaag.

Destijds volgden Nederlandse steden bijvoorbeeld snel de Italiaanse trend om stervormige vestingwerken te bouwen, die omsingelingslegers lang konden weerstaan. Het was een slimme uitvinding, die het voor Spanje erg duur maakte om ver van eigen land Hollandse steden terug te veroveren.

Geoffrey Parker ontdekte ook hoe militaire bevelhebbers als Maurits van Oranje en zijn neef Willem Lodewijk van Nassau gebruik maakten van wetenschap, techniek en Romeinse krijgsboeken om nieuwe oorlogsmethoden te ontwikkelen. Die innovaties hielpen de Nederlanders hun onafhankelijkheid van de Spaanse Habsburgers te bevechten.

Geoffrey Parker meent ook dat de jonge Europese natiestaten van die tijd hun mondiale macht vooral konden uitbreiden doordat ze leerden grote zeilschepen te bouwen waarop zware kanonnen konden worden vervoerd.

Welk deel van de geschiedenis hij ook bekijkt, Geoffrey Parker kiest altijd een transnationale invalshoek. Hij behoorde tot de eerste beoefenaars van wat we nu 'Wereldgeschiedenis' noemen: historisch onderzoek vanuit een mondiaal perspectief.

Sinds kort onderzoekt hij hoe mondiale klimaatveranderingen ons verleden hebben beïnvloed. Het is een intrigerende vraag, en we zijn zeer benieuwd om te zien hoe zijn werk andermaal zal helpen de inhoud van onze geschiedenisboeken te veranderen.

Dames en heren, graag vraag ik uw hartelijke applaus voor Noel Geoffrey Parker, winnaar van de Heinekenprijs voor de Historische Wetenschap 2012.